

si hodinu cesty na sever od Brandýsa n. Orlicí stávala před šesti sty lety tvrz Chlumeck. Pojmenovali ji tak proto, že stála na nevysokém chlumu, pnoucím se nad vysočinou, jež se rozkládá mezi oběma Orlicemi. Tenkrát v těch končinách a zvláště v okolí chlumecké tvrze černalo se více lesů, za to však probělávalo se méně vesnic nežli dnešního dne.

Opodál Chlumku byla jediná, malá vesnička, na jejímž konci ke tvrzi stál dvůr, skládající se z několika dřevěných stavení, došky a šindelem krytých. Za to tvrz byla na ten čas velmi pevná, třeba ne tuze výstavná. Kolem ní do kola vypínal se vysoký, hliněný násep. Za náspem byl hluboký příkop zděný, za příkopem objímala pevná zeď čtyřhranné nádvoří; v tom stálo nevelké zděné stavení a vedle něho čtyřhranná věž, rovněž zděná. Dům tvrzní byl kryt cihlami, špičatá pak střecha věže deskami kamennými.

Tím, že tvrz chlumecká byla všecka od kamene, vynikala nade všechny tvrze v širém okolí, většinou dřevěné, nebo jen z části zděné, a proto také poskytovala tolik bezpečnosti jako žádná z okolí, vyrovnávajíc se tvrdostí svou mnohému hrádku. Zvláště poslední dobou uznávali všude v sousedství, jaká to výhoda, míti tak pevné sídlo. Dříve, dokud panoval nebožtík král, Přemysl II., dokud byla všude i v horách

bezpečnost, ne jeden hlas se ozval, nač že stavěl chlumecký vladyka starý tvrz tak pevnou, nač věnoval tolik na ni nákladů. Za to však nyní, co nastaly po smrti Přemysla II. tak neblahé a nejisté časy, co cizáci z Braniborska a z jiných končin říše německé po všem království českém tak surově a nelidsky hospodařili, sousedé jinak soudili o chlumecké tvrzi. A starý vladyka chlumecký teď nejednou, stoje na dvorku před stavením, měřil spokojeně zrakem věž i tlusté její zdi a děkoval v duchu pánu bohu, že ji vystavěl přes všechno zrazování svých sousedů. Na věž hledíval spokojeně, poněvadž poskytovala dosti bezpečnosti; ale když na val či násep vystoupil, oděn jsa dlouhou sukni tmavomodrou, širokým pasem přepásanou, smutně upíral zraky své do kraje. Stahoval husté, bílé obočí, nebo prudce si pohlazuje bílé kníry, pozoroval vysoké sloupy černého dýmu, jež v dáli vystupovaly.

Na násep chodil přes tu chvíli, začasť i na věž vystoupil, zvláště pod večer, jakkoliv cesta točitými schody kamennými byla pro něj namáhavá. A tu vyšel na krytou pavlač čili na podsebití, táhnoucí se kolem celé věže vysoko, téměř pod její střechou. Okénky v podsebití vyhlížel ven do kraje, na nějž se již tma ukládala, a skoro po každé spatřil v dáli krvavou záři požáru, brzo tu, brzo onde, nejvíce však na západ a na poledne.

Se starým vladykou chodil obyčejně vnuk jeho, čtrnáctiletý Jan, jenž se horlivě dědečka vyptával, kde asi hoří, kde ti suroví Braniborci, zase zažehnuvše,

krutě hospodaří. Dědeček vnukovi vykládal, co si myslí, kde to asi je, ale čím dále, tím zachmuřeněji. Často odpovídaje, pojednou umkl a zahleděl se na záplavy ohňové, jichž nyní několik za večer vídali.

Jednou malý Jan uhodl bezděky, co dědečka naplňovalo starostí. Pravilť chlapec:

„Hle, dědečku, ohně se nevzdalují, ale jdou blíže k nám. To ti Braniborci se také blíží, to jich naši nezahnali, a snad byli poraženi. A tatíček . . . bojím se, dědečku . . .“

Vypravilť se nedávno mladší vladyka chlumecký, Janův otec, do boje proti Braniborům.

„Neboj se, synku, neboj!“ rychle starý, ale posud statný vladyka vnukovi do řeči vpadl. „Neboj se nic! Naši se ještě všichni nesebrali, teprve sbírají síly a čekají, až jich bude více. Víš, že je těch Braniborců jako sršňů, a nad to němečtí měšťané v městech, jako v Mýtě, jsou s nimi a jim pomáhají.“

Tak těšil vnuka svého, ale ještě téhož večera, když chlapec usnul, děd zašel do dvora a poručil, aby čeládka přenesla do tvrze, co bylo ještě mouky a krup i jahel, a také aby zabili té noci ještě několik vepřů a maso jejich donesli do tvrze, kdež se mělo udit. Ve tvrzi bylo potravin všelikých už před tím dost nahromaděno, nejvíce ve sklepích pod stavením i ve hmotné věži; nicméně starý vladyka se zásoboval ještě více, jako by čekal nepřítele co nevidět.

II.

Starý vladyka chlumecký, Janův děd, nebyl nadarmo opatrný; slyšel o Braniborcích už tolik a sám už leccos také viděl, jakých surovostí se dopustili, že se nadál věru věcí nejhorších. Posud nejvíce okolo Prahy a uprostřed země zuřili; tam také svedeny první a těžké boje s nimi. Ale čím dále, tím více se i do vzdálených končin hrabiví cizinci rozlézali a přepadali i odlehlé české osady, drancujíce je i zapalujíce. A při tom ani lidí nešetřili, ani mladých ani starých, ani žen ani dětí.

Však rozvážný starý vladyka měl ještě jiné starosti.

„Viz, co se všecko stalo a děje,“ pravil statečnému synu svému, otci malého Jana. „Viz, jak markrabí Otta jednal s královnou, jak ji věznil; a teď odvezl králevice Václava do Němec. Věř, že ho tam umoří, třeba že byl jeho poručníkem. Umoří, aby se sám stal pánem našeho českého království. Pán Bůh s námi! Už nyní vidíš, jak by hospodařil. A že ví, že bychom ho nechtěli, že bychom se mu bránili, napřed už nás pronásleduje. Víš-li, oč tu běží? O nic jiného, než aby nás zničili, aby náš jazyk český byl vyhlazen. Proto ta násilí a ukrutenství, proto se s těmi Němci cizozemci spojili Němci v našich českých městech, a proto nejvíce stíhají nás zemany a všecku šlechtu.“

„A proč právě nás?“ ptal se syn, vladyka Zdislav.

„Tělo bez hlavy mrtvo. Šlechta je nejmocnější, ta by se nejvíc cizincům vzpírala. Proto pryč s ní. Až

bude zničena nebo hrubě slába, pak se již zastrašený lid poddá. Toť úmysl těch měšťáků německých a Braniborů. A protož, milý Zdislave, víš, co činiti.“

„Vím!“ řekl vladyka Zdislav bez rozmýšlení a hned se chystal. I vybral pět statných mužů ze dvora a ze vsi, ozbrojil je oštěpy, mečem a sekerou, dva vzali kuše a toulce, plné dobře kutých, ostrých šípů, a vsadivše tlusté, kožené přilbice na hlavy, čekali u tvrze, ze které vyjel mladší vladyka, maje na sobě železný háv ze samých drobounkých kroužkův a článků. Ten mu kryl hrdlo, ramena, prsa i nohy. Přes háv ten měl rudou sukni, u jejíhož pasu visel dlouhý, pádný meč, u sedla pak v předu po pravé ruce železný mlat. Před branou ještě jednou se zastavil, aby naposled tu dal s Bohem otci svému, jenž mu žehnal, a synáčku svému Janovi, jenž chytiv se za střemen, vyskočil k otci, aby ho ještě jednou naposled políbil. Chlapci v ten okamžik řinuly slzy po tváři, a otec i děd byli velmi vážni, dobře vědouce, že se snad loučí na vždycky, že se snad vidí naposled. Odjížděl vladyka Zdislav do války, nad niž krutější, zuřivější před tím v českém království nebylo. Děd i vnuk stáli u brány, dokavad vladyka s družinou svou jim s očí nezmizel. Pak vystoupili na vysoký val, odkud je ještě, ale již do hluboké cesty v ouvoze zajíždějící zahlédli. Starý vladyka, chopiv se ruky svého vnuka, vážně pravil:

„Hle, tobě otec, mně jediný syn do války odjíždí. Nemám kromě tebe už nikoho. A přece, milý synku,

kdybys jen o tři léta byl starší, sám bych ti sehnal zbroj a třeba koně osedlal a řekl: Jeď, jeď také do války, je zle s naší zemí, cizinci ji hubí, chtějí nás zničit. Chtějí sami panovati v této zemi, kterou otcové naši osadili, zdělali a krví svou obhájili. A proto je svatou povinností každého, aby, seč je, k obraně tohoto našeho království přispěl. Kdybys byl mladší, sám bych se také vypravil.“

„Jel bych, třeba hned!“ zvolal Jan, a oči se mu zajiskřily.

„Jsi mlád, než kdo ví, třeba snad dříve, nežli se nadějeme,“ odvětil starý vladyka. Nedomluvil však. Nepověděl, co si myslí, že třeba snad dříve, nežli se nadějí, dostane se jim boje, protože houfy braniborské přicházivaly jako kobylky nebo krupobití, náhle, z nenadání. A tu byl starý vladyka pevně odhodlán, že se těm cizincům nepoddá, aby poznali, že nelze jen tak Čechy trýznit a pokořovati.

III.

Tak starý vladyka osaměl se svým vnukem na tvrzi, kterou byl dal sám před lety vystavěti. Synova manželka, matka Janova, byla již několik let na pravdě boží, a tak starý vladyka se stal hlavním vychovatelem Janovým. Minulo již dobrých čtrnácte dnů, co vladyka Zdislav do války odjel. Starý vladyka měl o něj starosti, a to tím spíše, poněvadž nedocházelo o něm žádných zpráv. Starostí ho také naplňovalo, kdyby

tak drancovní Braniboři přitrhli – Než starosti ty před vnukem utajil, a to tím spíše, poněvadž pozoroval, že se Janovi po otci stýská.

Jinak docházelo i na osamělou tvrz dosti novin, jen že samých neveselých. Přinášeli je lidé z kraje, prchající před Branibory do odlehlejších končin. Dost už rozjitřily před tím starého vladyku zprávy, jak Němci ani klášterů ani kostelů nešetří, jak se vloupali i do kostela sv. Víta na hradě pražském, jak tam okradli kapli sv. Václava a vybrali všechny peníze tu ukryté, jak ani krypt nešetřili. Často také, s vnukem u krbu sedaje, vzpomínal na nebohého králevice Václava, jak mu je asi v cizině, jak s ním tam jistě zle nakládají – Vždycky, kdykoliv o něm mluvil, vzpomněl na nebožtíka jeho otce, krále Přemysla II., jak bylo dobře v Čechách za jeho vlády, jaký byl slavný a mocný panovník.

„A jak to smutně s ním skončilo!“ dokládal obyčejně, „jak smutně! Ó, že lnul tolik ke všemu cizozemskému a zapomínal na svůj lid český!“

Tak si v jizbě u krbu povzdechl. Ale jinak před lidmi nebylo na něm viděti ani tesknoty ani bázně. Těšil lidi ve vísce a poradil jim, aby, měl-li kdo cos vzácnějšího, u něho na tvrzi si schoval. A tak se stalo. Co kdo měl vzácnějšího, nebylo toho ovšem mnoho, dostalo se do bezpečné skrýše na tvrzi. Sem také sousedé z okolí přicházeli, zemané a vladykové ze dřevěných tvrzí, aby ukryli své šperky a vzácnosti u starého vladyky chlumeckého. Věděliť, že by lep-

ším a věrnějším rukám věcí těch nemohli svěřiti. Tak nahromadil se na Chlumku za nedlouho značný poklad, pro který starý vladyka připravil bezpečnou skryši. O ní nepověděl nikomu, leda jen dvěma starým přátelům svým, vladykům ze sousedství, a to proto, kdyby snad náhle nebo brzo sešel se světa, aby zazděné ty věci nebyly ztraceny. Poklad ten mysli jeho ovšem klidu nedodal.

Byltě mužem svědomitým a spravedlivým a proto měl o cizí majetek více strachu nežli o svůj. Pak obával se, že by snad se mohly o tom zprávy okolím roznésti, co je na Chlumku ukrytých skvostů; toho se zvláště obával. Proto nyní dal tvrz svou svědomitěji stříci i sám jí také střeht. Na věži umístil hlásného, jehož tam jindy nebývalo; vrátný pak nesměl branky bez svolení vladykova žádnému otevřítí. Hlavní brána byla pořád zamčena, a svoditý most i za dne napořád vytažen.

Kromě toho vladyka rozestavil hlídky i dále za tvrz na výšinách, aby se krajinou rozhlížely a v čas oznámily, když by něco podezřelého zpozorovaly. Po ten všecken čas mladý Jeník dědečka téměř ani neopouštěl. Nesměl. Dědeček ho střeht a hlídal, nedopouštěje, aby jako jindy sám vycházel nebo vyjížděl do polí. Měltě Jeník svého koníka jízdného — děd říkával, že je to kůň polský — na kterém se chlapec učil jezdit a na kterém se již sám do polí pouštěl. Říkal mu Klušáček. Ten se nyní dosti nastál, a jistě ho ve stáji u žlabu mrzelo. Pokaždé, když Jeník k němu přišel, ohlížel

se po něm, zařehťal a hlavou pohazoval. Ke Klusáčkovi chodil s Janem také Vít, patnáctiletý syn chudé vdovy po šafáři ve dvoře. Vít byl od maličkosti Janovým druhem. Spolu si hrávali, ve dvoře i na tvrzi, spolu se koupali v rybníce u tvrze, spolu chodili do polí i do lesa. Vít neopouštěl Jana, i když jel Jan na svém koníku. Čekával na něj na palouku v lese, kam vladycký synek obyčejně zajížděl. Tu Klusáčka uvázali a sami stříleli veverky po lese nebo jinou kratochvíli sháněli, nebo Vít, jsa ze dvora koním zvyklý, na Klusáčku paloukem se proháněl s dovolením Janovým, jezdě na něm nebo postavuje se na něj a zase s něho skákaje a znovu mrštně do sedla se vyhupuje.

Tyto všecky veselosti a kratochvíle teď přestaly. Jeník nesměl do polí, neboť nebylo nikde jisto, a ve dvoře také mnoho neměl. Roznemohlať se Vítova matka, a v ten čas zmatku, kde z čeledi někteří byli na vojně, jiní pak už ze strachu utekli, nebylo kromě Víta nikoho, kdo by nebohou ženu ošetřoval. Ještě štěstí, že jí a Vítovi synek vladycký leccos přinesl na přilepšenou. Tak bylo smutno na tvrzi i ve dvoře, a příroda sama také se zasmušovala.

Bylo na podzim l. 1280. Ze zachmuřeného nebe padal často déšť, a chladný vítr vál a hučel vysočinou, odnášeje s sebou žluté listí, jež rval se stromů. Starý vladyka oblekl už lehkou šubu, kožešinou lemovanou, a častěji teď vycházel na val nebo nahoru na podsebití věže a hledíval upřeně před se. Toho nedbal,

jak se to na luhu, na polích a v háji kolem mění; on vyhlížel, čekal svého syna a jeho spolubojovníky, nebo alespoň zprávu od něho. Ale ani vladyka, ani posel nepřicházeli.

IV.

Mimo nadání přiběhl ze dvora Vít do tvrze oznámit vladykovi, že do dvora přišlo několik ubohých lidí z kraje, kterým Braniboři všecken majetek zničili a kteří teď světem bloudili, vyhledávající krajiny, ve kterých posud ti cizozemci nehospodařili. Uprchlíci ti přinesli novinu, že kdesi u Mýta strhla se prý bitva mezi Čechy a Němci, totiž Branibory a Němci domácími, s nimi spojenými, ve které bitvě Čechové zvítězili. Těm cizozemcům že to byla těžká rána, a že jsou rozprášeni jako plevy, a Češi že je pronásledují.

Ta veselá novina, které však starý vladyka zcela nevěřil, přišla před samým polednem, a po poledni přibyli zase jiní uprchlíci a s nimi několik lidí ze sousední vesnice, kteří zrovna tak vyprávěli. Starý vladyka se zevrubně vyptával na bitvu a na to, v kterou stranu Braniboráci prchli; než na to se mu nedostalo pořádné odpovědi. Každý jinak vypovídal, nevěda nic jistého. Nicméně byl vladyka přece trochu potěšen, poněvadž se již zdálo býti pravda, že Čechové zvítězili. Při tom vzpomínal na syna, byl-li tam také a nezůstal-li snad v tom boji.

Zatím den pohasínal, a když soumrak nastal, ohla-

šoval hlásný s věže požár. Už po několik dní nebylo žádné záře v sousedství, a proto se starý vladyka těšil, že Braniboři se v jinou stranu vyklidili. A hle, nyní požár, zrovna po tom vítězství, a blízko, tak blízko, jak ještě záplavy tak blízko nikdy nezpozorovali. Vladyka poručil, aby ve dvoře nechodili spat a byli připraveni. Jeníkovi pak, svému vnuku, poručil, aby ani ze tvrze nevycházel. Tomu bylo nejvíce o Víta a horlivě se vyptával, co se děje. Než žádný nic určitého nevěděl. Jeník usnul pozdě večer. Dlouho však nespál. Hluk, lomoz a zář světél ho probudily. Vyskočiv, rychle se oblékl a vyšel ven. Viděl na nádvoří několik mužů ze dvora a ze vsi již ozbrojených, i děda, rovněž jako vždy teď mečem opásaného, cizího vladyku a s ním paní a tři mladé dívky.

Ty patrně sem přivedl. Sám pak pryč se chystal, neboť sotva že se ocitl na dvorci tvrze, již se s nimi loučil. Paní a dívky hořce plakaly a nechtěly vladyku pustiti; on však chláchole je připomínal, že se musí postarati o bezpečnost ostatních. Vytrhnuv se jim a starému vladykovi chlumeckému ruku podav, chvátal ven. Pak bylo slyšeti venku ze tmy jeho hlas, dusot koní, pak tam i zakmitla zář pochodně. Houf uprchlíků chvátal dále, nebo pro ně pro všechny nebylo na nevelké tvrzi místa. Jen paní a dívkám sousedovým mohl starý vladyka přístřešku poskytnouti.

Jeník vyrozuměl, že je zle. A bylo. Braniboři drancovali za dne velkou dědinu, vzdálenou odtud přes mlí cesty, a z večera napadli jinou v sousedství blíže

ke tvrzi chlumecké, jak dosvědčovala veliká zář požáru, rozlitá po tmavých nebesích. Ještě lépe to dosvědčili uprchlíci. Za těmi, bylo pozdě na noc, přihnal se houfec jiných. Jeník je viděl s valu, na kterém stál s dědem. Ten ho již do postele nenutil, za to ho však nepustil od sebe. Chlapec choule se do pláště, viděl v záři pochodně houf ubohých uprchlíků, kteří kolem se brali, míříce do skal a lesů při Divoké Orlici. Vypravovali hrozné věci o ukrutnosti braniborské. Když dospěli až ke chlumské tvrzi, prosili, aby je tam vladka vzal. On však nemohl. Nevelká tvrz už byla skoro plná a nestačila. Jen na úpěnlivou prosbu přijal dva starce choré a stařenu i ženu s děťátkem malým, která pro slabost už nemohla dále. Sotva že ji přijal, houf se dal na další cestu a zanikl ve tmách. Bylo sychravo a poprchávalo. Jeník pln účastenství hleděl za nimi a pak na ubohé starce a ženy, které děd zavedl do jizby k paní a dívkám vladckým. Ale tu si chlapec, vida chorou, slabou ženu, vzpomněl na Vítovu matku a na Víta.

„Co bude s dvorskými, přitrhnou-li Němci?“ ptal se děda.

„Už mají nařízeno. Ráno před úsvitem dají se na útěk. Vezmou s sebou dobytek, co se jen odvléci může. Zde zůstatí nemohou. Není pro ně místa.“

„A Vít?“ ptal se Jeník.

„Půjde s nimi.“

„Ale matka jeho je nemocná.“

„Poručil jsem, aby ji na vůz naložili. Jest jí už lépe.“

Byl bych ji vzal sem, ale přišly ta paní a slečny, žena s děťátkem a ostatní. Už není ani místečka. Je nás tu bez toho až příliš.“

Jeník nebyl s tím spokojen. Vít a matka nešli mu z mysli. Když svítalo, vyšel ven. Děd už byl ve dvoře. Jeník vyběhl za ním. Ve dvoře bylo boží dopuštění. Čeládka a lid vyváděli koně, co jich tu ještě bylo, dobytek, vynášeli svůj skrovný stateček a nakládali jej chvatně a ve zmatku na vozy, nebo hnali se ven, jakoby Braniboři byli jim v patách. Jeník chvátal nejprve do chudé jizbičky, ve které přebývala Vítova matka. Ta chudák, všecka ještě zesláblá, namáhala se sebrati nějakou tu peřinku a připravovala se na útěk, nařkajíc při tom a zase nahlas se modlíc. Statný Vít ji konejšil a pomáhal. Jakmile vstoupil Jeník, chorá vdova radostně zkřikla a zas už nařkala, jak ji čeládka odbývá, že jí nechtějí vzíti na vůz, že se každý jen sám o sebe stará, a prosila, aby se Jeník nad ní smíloval a vyprosil u pana děda, aby alespoň Vít směl tu zůstat, o něj že má strach největší. Jeník se dlouho nerozmýšlel. Vyběhl ven a vyhledav děda, jenž ve dvoře hleděl udržeti pořádek, prosil ho za vdovu šafářovu tak dlouho, až vyprosil.

Když ranní mlha se rozptýlila, chlumecký starý dvůr dřevěný byl jako vymřelý. Čeládka pryč i dobytek, leda že tu tam po dvoře kdákala zapomenutá nějaká slepice a že holubi kroužili jako jindy nad opuštěným dvorem. V tu chvíli vladykův vnuk měl už svého milého druha Víta; jeho matka našla kouteček

v kuchyni u staré hospodyně. Oba hoši mluvili jen o Branibořích a snažili se druh druhá v odhodlanosti překonati. Neuměliť ještě jak náleží povážiti, co snad čeká je a všecko okolí, a pak také cenili příliš chlumeckou tvrz i starého děda i těch několik ozbrojených pacholků, které měl tu posádkou, i sebe. Neboť oba byli odhodláni, že budou statečně bojovati.

V.

Den minul klidně. Po Němcích nebylo ani památky. Jen noví uprchlíci, většinou sedláci se svými rodinami, kteří se brali kolem chlumecké tvrze, dosvědčovali, že nejsou daleko, že se blíží, a vypravovali zase o hrozných ukrutnostech těch cizozemců.

Starý vladyka, který hořké ty hosti na jitro očekával, byl rád, že hned nepřitrhli. Mohliť lidé ze dvora i s dobyt看em hodný kus cesty zatím uraziti. Když slunce zapadalo, počítal, že teď asi jsou již v bezpečném úkrytě lesním. Pak obešel ještě všechnu tvrz, prohlédl bránu, nyní zatarasenou, přešel náspem, na němž naraženy byly mocné, špičaté koly, napomenul ozbrojené pacholky, aby se nestrachovali a byli bedliví. Jeník s Vítem nemohli zatím v jizbě vyběti. Chodili buď za vladykou, nebo si na val sami vylezli a vyhlíželi otvorem mezi kolím do kraje. Pak zase byli navštívit Klusáčka, jenž byl ve stáji všecken nepokojný, až je pak k večeři volali. Starý vladyka vypadal klidně a těšil paní a dívky a ženy uprchlé, aby se ne-

lekaly, a že zatím lidé jejich také došli bezpečného úkrytu. Pak se všemi se modlil. Bylo již na večer. Ještě se nedomodlil, v tom vrazil pacholek ve zbroji do jizby, oznamuje, že venkovské stráže se vrátily, oznamující, že se nepřítel blíží.

„Tak s pomocí boží a sv. Václava!“ zvolal vladyka, smeknuv čapku. Ihned chvátal na podsebití věže. Dole ve stavení zmocnil se žen veliký strach. Mnohé se třásly, dívky se tulily k matce, jakoby nepřítel už už na ně se dobýval. Vít s Janem vytáhli kuše, které si před tím připravili, nicméně pojímala oba podivná úzkost, ač se žádný z nich k tomu nepřiznal. Než ihned myslí nabyli, když starý vladyka, vrátiv se s věže, vstoupil, a tím více pak, když jal se ženské těšiti, že ti Braniborští a jiní Němci nejraději se potýkají se sklepy a chlěvy, že jen drancují, loupí a bezbranné lidi zabíjejí, ale na tvrdé tvrze že nemají ani chuti, ani vytrvalosti. Nejvíce však všechny potěšil tímto: Jedna ze strážů přinesla novinu, kterou měla od uprchlíků kolem chvátajících, že valný houf ozbrojených Čechů, vedených Mutinou Vřešťovským, zvítěziv opodál Vysokého Mýta, pronásleduje Branibory. Ve zprávě té byla veliká útěcha a naděje. Jan se pak zaradoval tím více, když mu připadlo, že v tom houfu je také jeho otec, a že se s ním snad brzo uvidí.

Když po té vyšel vladyka ven, zarazil se hned u dveří velikým světlem. Bylo od požáru, jenž nebyl daleko. Ihned vystoupil na val a s něho spatřil smutné divadlo. Starý dvůr i vesnička hořely jedním plame-

nem. Byla podzimní, tmavá noc, ale kolem bylo světlo jako ve dne. I tvrz stála v jasné záři. Kolem hořících stavení rojily se přčetné postavy tmavé a řvaly divokým pokřikem. Byli to Braniborci. Starý vladyka hleděl zachmuřeně na ně a tiskl bezděky jilec svého meče.

„Kdyby nás bylo více!“ pravil. „Vyrazili bychom na vás, abyste viděli —“

„Ach, holubi, ubozí holoubkové!“ zvolal Jeník, jenž se za dědem prikradl a hleděl nyní na houf holubů kolem plamenů kroužících. Ale děd ho již domů posílal. Nežli Jan sběhl dolů, hle, před bránu přiharcovalo několik jezdců, a jeden z nich volal něco hlasem velikým.

„Nerozumím!“ zkřikl na něj starý vladyka, když Němec dokončil. „Nerozumím, vy loupežníci! Ale vím, co chcete. Vězte, že sem se nedostanete a že raději všichni zemřeme, nežli abychom se vám poddali.“

VI.

Venku strhl se divoký řev, jenž za noci a za té záře požárové zněl strašlivě. Vladyka obešel rychle všechno opevnění, vrátil se do stavení a požádal všech žen, aby se odebraly do zadní jizby klenuté, kam hluk a řev tak nedoléhaly. Okna byla okenicemi zamčena, jizba dvěma voskovicemi ozářena. Tam také ženské si upravily lůžko, ale neulehly na ně, nýbrž zůstaly ustrojeny. Usnouti nemohl žádný. Jan a Vít zůstali

v dědově jizbici. Čekali na útok nepřátelský. Než nedočkavše se ho, usnuli, ustrojeni a pozdě. Probudili se na úsvitě, kdy dvůr té chvíle dohořival. V tu dobu také venku se utišilo. Když pak ráno vladyka s věže se rozhlížel, viděl celý tábor kolem spáleného dvora. Zarazil se, vida, že těch Braniborů je tak veliká síla. A také se divil tomu, když ho hlásný, muž bystrého zraku, upozornil, že mezi těmi Němci je dosti zajatého lidu, nejvíce selského.

„Co s ním? Nač ho mají?“ tázal se vladyka; ale nemohl si toho vysvětliti. S věže se vracel zasmušilejší. Tak valného počtu nepřátel se nenadál. Počítal, co má proti nim: sotva patnácte mužů. Věděl, že počet ten, třeba že hradby a tvrz byla jim velkou oporou, je nedostatečný, a že posléze podlehnou, nedostane-li se jim nějaké pomoci. Připadlo mu, co stráž oznámila o českém houfu zbrojném, jenž několik hodin odtud stojí. Ti, kdyby zvěděli — Ale jak jim říci? Škoda, že dříve o krajanech nevěděl. Než bázni se přece neoddal. Spoléhal na Pána Boha a svou a svých lidí statečnost. Opodál brány setkal se s šafářem, který nyní vyzbrojen změnil se v žoldnéře. Maje k němu důvěru, vladyka pověděl mu o té pomoci české.

Šafář také mínil, že již je pozdě, poněvadž by se již nikdo nedostal z tvrze, aby tam donesl zprávu, co se tu na Chlumku děje. „Jeť těch lotrů loupežných venku jako kobytek, a ti by chytili každého, kdož by se odvážil ze tvrze,“ mínil šafář.

Tuto řeč slyšel také Jeník, jenž vyšel za dědem. Od Jeníka se o tom dověděl pak Vít, když se vracel od své matky. Smědý, černovlasý hoch neřekl na to nic, ale patrně se zarazil.

VII.

Starý vladyka, hned jak promluvil se šafářem, vešel do stavení a požádal paní a jejích dcer i všech uprchlíků, aby seberouce, což jejich, vystěhovali se do věže. Vystoupili do prvního patra a tudy dveřmi vystoupili na malý dřevěný můstek, který vedl ku věži vedle, o sobě stojící. Vedl zrovna k železným dveřím, k těm jediným, nebo žádných jiných, ani dole ze dvorce, neměla. Bylo patrné, že vladyka má dosti velikou obavu, když zavedl chráněnce do posledního útočiště na tvrzi. V tom také Vít k němu přistoupiv, uctivě a ostýchavě ho prosil, aby směl do věže také svou matku zavést.

„Ah, toť se ví, že ano, vidíš, na ni jsem zapomněl!“ zvolal vladyka a dodal: „Jsi hodný syn.“ Tak dostala se vdova také do pevné věže. Tam pak za ní nosil Vít, co jen mohl, a s ním Jan a dva pacholci kamení. Kde jaký kámen mohli sebrati nebo vytrhnouti, sebrali a vytrhli a nesli nahoru do stavení, odtud pak přes můstek do věže a tu nahoru na podsebití, kdež všecko kamení i kusy trámů a polena hrubá složili. Když se tak stalo, Vít zašel k matce a podav jí ruku pravil:

„Tak s Pánem Bohem! Já musím dole zůstat a pomáhat. Vladyka nám také pomohl a bude-li potřeba, i dále pomůže. Jsem velký dost, musím posloužit.“

Matka měla starost o chlapce, než těšila se tím, že ho starý vladyka nepustí nikam, kde by bylo nebezpečno, že jen zůstane u Jana, jemuž se do věže mezi ženské nikterak nechtělo.

Sotva že se toto stalo, strhl se ohromný pokřik venku, jenž se blížil jako bouře. Braniboři hnali útokem. Obhájců bylo jen málo, ale že byli zdí a koly kryti, způsobili útočícím veliké škody. Z Braniborů jich mnoho bylo raněno, a několik jich také na zemi se svalilo. Tak dobře s tvrze na ně stříleli. Ty ztráty nepřítelů zarazily. Takéť se asi nadál, že ti ve tvrzi zastrašení se nebudou brániti a že se vzdají, až uvidí, že jde do tuha. Než brzo sebravše se, nepřátelé hnali naspem nahoru. Nežli však doběhli ke kolům, šípy dobře mířené mnoho jich sklátily. Starý vladyka, obcházeje všecka stanoviště, dodával svým odvahy. Jak se podivil, když přišel do výstupku nad branou, shledal tu vnuka svého a Víta, ani klečíce, střílnou do nepřítelů ze svých kuší stříleli!

Děd se nejprve zarazil, ale pak zvolal:

„Dobře, synkové! Dobře! Jen dobře miňte!“ Zároveň však poručil šafáři, jenž tu měl stanoviště, aby chlapců na jiné místo nepouštěl. „Dnes vytrváme!“ dodal. „Zítřka snad také odoláme a ve věži kolik dnů. Jen kdyby zatím přišla pomoc! Jen kdyby naši u Mý-

ta zvěděl, co se tu děje!“ Starý vladyka dále chvátal.

Zdalo se, že se nemýlil. První útok byl odražen. Ale pozdě odpoledne nastal druhý. Vladyka až hněvem zrudl, když uviděl, co Braniboři hodlají.

„Teď už vím,“ zvolal, „nač si nechali sedláky.“

Všichni trnuli na tvrzi vidouce, že Braniboři ženou před sebou houf sedláků. Někteří z nich trámy vlekli, jiní otepi klestí, jiní hrubé žebříky. Mnozí také byli sekerami ozbrojeni. Sedláci, ač neradi, musili v před. Hnaliť je Němci obnaženou zbraní a tou již také dva sedláky na místě zabili, když se vzpírali, že na své krajany nepůjdou. Sedláci musili vyvracet i vysekávat koly na náspu. Vyvrácené a přinesené pak trámy a otýpky házeli do příkopu, aby tak zřízena byla Braniborům cesta přes něj ke zdi a do tvrze. Z té hustě stříleli do nepřátel. Jakkoliv vladyka poručil, aby jen na Němce mířili, padl při tom i ne jeden sedlák. Nepřátel byla s bezděčnými pomocníky jejich taková síla, že ze tvrze nemohli jich zastaviti a jim zabrániti, aby se nezmocnili valu, s něhož všechny koly skáceny. Zatím nastal soumrak, a tma skončila boj. —

Braniborci zůstali z části na opanovaném vale a s nimi sedláci, kteří sem nepřestávali nositi z vypálené vsi trámy a dříví, aby jím upravili cestu přes příkop. Ve tvrzi nespali celou noc. Ženy ve věži nepřestávaly se modliti. Vladyka pobádal svých ozbrojenců, těše je nadějí, že Němci dlouhého obléhání nesnesou. Oba chlapce pak zavedl od brány do stavení. Když pak

od nich opět ven vyšel, vyběhl za ním Vít a vrátil se teprve po chvíli. Noc byla zdánlivě klidná. Malý Jan, přemožen unavením, usnul. Vít však vstal a pohlédnuv na spícího druha, vyšel ven.

VIII.

Ještě za tmy počal se nepřátelský útok poznovu. Byl prudší a nebezpečný tím, že si včera večer a přes noc nepřítel upravil cesty přes hradební příkop. Starý vladyka měl tak málo obhájců, že jim toho nemohl zkaziti. Malý Jan chtěl opět na své stanoviště. Ale děd ho nepustil.

„Dnes půjde do tuha. Zůstaneš tu, abys mohl ihned do věže.“ A šlo do tuha. Šlo již o hradbu a bránu. Chlumečtí se bránili zoufale. Již dva z nich padli, čtyři byli raněni. Sám starý vladyka, jenž jako omládl, pobíhaje s obnaženým mečem od místa k místu, kde bylo největší nebezpečnoství, krvácel na tváři od lehkého poranění. Pak vida, že nepřítel na jednom místě se zmocnil hradby a že se tudy valí jako příval do nádvoří, dal znamení svým, aby ustoupili do tvrzního stavení. Tu se bránili až do odpoledne, zatarasivše dvéře a okna. Když nepřítel vnikl do přízemí, ustoupili do prvního podnebí, ale tu se již nemohli udržeti. Proto zatarasivše ještě, jak jen šlo, schody, ustoupili z domu na dřevěný můstek a přes něj do věže. Tam odnesli raněné, tam se utekli zdraví bojovníci a s nimi Jan, vnuk vladykův. Vladyka sám vstou-

pil poslední, když viděl, že je všechno ve věži. Hned po té poručil strhnouti můstek, tak že mezi stavením a věží nebylo nyní žádného spojení. Věž ze dvorce neměla žádných dveří, a k těm hořejším nepřátelé nemohli.

„Leda by měli křídla ti čerti!“ zvolal jeden ze zbrojnošů vladykových.

Nicméně dobře zatarasili železné dvéře, které byly tak vysoko, že k nim žádný žebřík nestačil. Většina mužů hrnula se za vladykou na podsebití, aby s něho stříleli na nepřitele a otvorem v podlaze metali kameny a břevna na Branibory, kteří až k samé věži pronikli. Mnoho jich zabili, mnozí byli raněni; vztek nepřátel proto vzplanul ještě prudčeji.

Mezi uprchlíky, zvláště mezi ženami, strhl se křik a pláč, jmenovitě vdova šafářka naříkala hlasem, když se po svém Vítovi nadarmo sháněla. Jan o něm nevěděl a sám se o něj lekal, že zůstal venku. Všichni těšili nebohou matku, že je odvážný hoch snad nahoře na podsebití. Jan se tam odvážil, třeba že mu to děd zapověděl. Vrátil se se smutnou novinou, že ani tam Víta není. Děda se nemohl ptáti, poněvadž byl na druhém konci podsebití a byl velmi zaměstnán. I těšil vdovu, aby počkala, až přijde děd, ten že o Vítovi jistě ví.

Ryk a lomoz dorážel až sem, do pevné klenuté jizby ve věži, kde byli všichni směstnání. Bylo slyšeti křik Němců, řinčení zbraně i hlomoz z podsebití. Jan tu nemohl vydržeti a proto vyklouznuv, zase po š-

rých úzkých schodech došel až po samé podsebití, aby alespoň slyšel hlas dědův a jeho bojovníků. A slyšel! Výkřiky nevole a hněvu, neboť tam na podsebití viděli, jak Braniboři drancují dům, a slyšel také, že vyvádějí ze stáje koně vladykova i Klusáčka. Jana zrovna bodlo. O, že nemůže do toho lupiče střeliti! Ubohý Klusáček, kam se dostane!

V tom prosvitlo kolem, a když sestoupil dolů do jizby, zahlédl malým oknem jejím, že hoří. Stavení vedle, vnitř zapálené, bylo v jednom plameni.

Nahoře na podsebití stál starý vladyka a zvolal: „Chtějí nás vykouřiti jako vosí hnízdo!“ Starostně pozoroval plameny a kouř a hned také poručil, aby se přineslo několik konví vody z kádí, které byly ve věži včera naplněny. Mínil, aby jimi ulívali dřevěné podsebití, kdyby snad od plamenů chytilo. Než pro štěstí vítr vál směrem od věže, a tak nebezpečenství minulo. Nastala noc, ale na dobyté tvrzi bylo hojně světla. Stavení tvrzní a stáj při něm hořely. Dole kolem rojili se Braniboři. Nahoře na podsebití si starý vladyka vydechtl a všichni s ním, neboť požár tak blízký minul beze všech zlých následků.

„Teď ať nám základy podkopají!“ pravil. „Jinak se na nás nedostanou. A na to nebudou míti ani chuti, ani času. Hladem nás nepřemohou. Hůře však by bylo o vodu,“ dodal starostně.

Rozestaviv strážce, sestoupil dolů k uprchlíkům. Tam ho vdova šafářova uvítala plačky, dotazujíc se po svém Vítovi.

Vladyka ji těšil a pravil :

„Nevím sám, kde je, ale tuším. Je to hodný hoch a vděčný. Nabídl se mi, že pronikne ze tvrze ven a že poběhne o pomoc. Bylo to na večer, když ti Němci hnali do příkopu sedláky. Vymlouval jsem vše Vítovi, že se ven nedostane, že ho potká neštěstí, a kdo ví, došel-li by, kdyby i šťastně se odtud dostal, k našim, že snad jsou příliš daleko. Zdálo se mi, že poslechl; nebo se vrátil na své místo. Nyní teprve slyším, že ho tu není. To se přece vydal na tu odvážnou cestu.“

Nemohl ani domluviti. Vdova dala se do usedavého pláče, že jí hochu jistě zabili, že zůstal někde v příkopě. Hned si také vzpomněla, jak od ní odcházel, jak jí dával s Pánem Bohem. Teď tomu teprve rozuměla.

Vladyka ji těšil a konejšil, jak mohl, že snad Vít se přece pomocí sedláků v příkopě odtud dostal, a dostal-li se odtud, pak že se mu již nic nestane, a že by jim všem mohl prokázati velikou službu, když Pán Bůh jej ochránil a na dobrou cestu uvedl a že by jim přivedl pomoc. Ženy se modlily, aby je milostivě osvobodil. Když vladyka vystoupil zase na podsebití, bylo kolem klidněji, ač dosti živo. Dole na nádvoří kolem věže od Němců a v povětří od bouře. Vál prudký víchř, a tmou lil se studený, podzimní déšť.

„Ten nám také pomáhá,“ pravil vladyka, přitahuje čapku kožešinou lemovanou, jak okénkem ven do tmy a deště vyhlédl. „Ale ten ubohý hoch!“

Pomyslí, neleží-li někde mrtev v příkopě, nebo jak mu je, vyvázl-li, za té pusté noci v širém poli. Na Víta vzpomínal také Jan, sedě na lůžku. Nemohl usnouti. Mrzel se v duchu, že mu Vít nic neřekl, že by byl s ním se také odvážil, že by dva snad spíše pořídili. Slyše skučení větru kolem věže, sepjal ruce a modlil se upřímně za hodného druha.

IX.

Ráno ozval se z nádvoří jasný hlahol trouby; Braniboři dali znamení, že chtějí vyjednávat. Jeden z nich, patrně Němec z Čech, volal lámanou češtinou nahoru k podsebití, kdež se ukázal vladyka, že dobře vědí, co tu je na tvrzi ze všeho okolí nahromaděno peněz a jiných drahých věcí a skvostů, aby to tedy vladyka vydal, a oni, Braniboři, že odtáhnou. Ne-li však, že oni, Braniboři, krutě se pomstí a neušetří nikoho.

Starý šlechtic odvětil bez rozmýšlení, hned, že tu velkých pokladů není a toho, co mu svěřeno, že nevydá a vydati nesmí; ostatně ať nehrozí, hrozeb že se neleká, a že hroziti není třeba, poněvadž on a všichni na věži vědí o Branibořích, že jsou krvelačné šelmy.

Když Němec odpověď vladykovu ostatním přetlumočil, strhli divý pokřik a pěstmi a zbraní hrozili nahoru do věže. Pak nastalo na chvíli ticho. V táboře braniborském se radili, a hned se pak zas rojili. S věže vše dobře viděli, jak žoldnéři a ještě více sedláci, ti z donucení, tahali ohořelá břevna a jiné dříví ku

věži, kupíce kolem ní velikou hromadu. Vladyka poručil střílet i kde šlo, i kamení házet. Nejedni Branibor i také sedlák byli raněni, než obležení nebyli s to, aby útočníky odehnali. A tak hranice v kruhu kolem věže rostla a rostla, kupíc se posléze značně vysoko.

Zatím minulo poledne. Déšť k ránu ustal, a den nastal jasný a slunečný. Jen prudký vítr vál; starý vladyka ten vítr úzkostně pozoroval, neboť dole prošlely plameny. Dlouho trvalo, nežli se drva vzňala, neboť většina jich byla omoklá; ale když se vzňala, šířily se pak plameny rychle, a za drahounou chvíli stála věž v ohnivém kruhu. Plameny šlehalo vysoko, a černý, hustý dým se z nich valil výš a výše kolem věže, nad ni a zahalil ji všecku.

Dole ozýval se divoký skřek nepřátel, s věže ani hlásku. Vnitř však plakaly ženy a začaly prositi vladyku, aby snad přece s Branibory vyjednával.

„Bláhové,“ pravil, „nač by to bylo? Kdybych i všecko vydal, neodtáhli by, dokavad by se nepomstili, zvláště teď, když tu ztratili tolik svých lidí.“

I poručil, aby vešli všichni do hlubší jizby jedné, v tu stranu, kam vítr tak nehnal sloupy čpavého dýmu. Tam neměli dost místa a těžko se tu dýchalo, než od dýmu byli tu chráněni. Hůře bylo nahoře. Stráž na podsebití nevydržela. Husté kotouče dýmu, čím dále, tím hustší, valily se kolem a pronikaly dřevěným bedněním, každou skulinou a otvorem i okénky, přes to, že je dal vladyka ucpati. Dým bylo všude cítit a viděti. Čpěl do nosu, oči od něho štípaly, dusil na

prsou. Také již bylo nahoře cítit žár — Vladyka ani té chvíle myslí nepozbýval. Nadál se, že než dříví shoří, oni na věži přece vytrvají. A kde pak vezmou Braniborci nové dříví? Nežli by je sehnali, uplynula by zase doba. Než pro jedno se počal lekati. Málo vody měli na věži. Ranění pili mnoho, těm vody nemohl odřící, a pro ostatní voda stačila na krátký jen čas. Vytrvají-li ti Němci u věže, nepřijde-li pomoc —

Pomoc! Pomoc! Vladyka přestával doufati. Vít se asi ze tvrze nedostal, a dostal-li se, nezabloudil-li? I vyšel vladyka zase ven, aby se podíval, co dělá nepřítel. Ale pro kouř nic neviděl. Vše kolem bylo v dýmu a v plamenech. Stařec se musil vrátiti do věže. Tam všichni klečeli na zemi a modlili se. Nejvroucněji Vítova matka. Bylo tu šero, a již kahan rozsvítili. Pojednou ohlas divokého křiku až sem pronikl a mohutněl víc a více. Muži kvapili nahoru. S počátku nic neviděli a nemohli nic rozeznati, jen křik a ryk válečný k nim pronikal. V tom starý vladyka mávnuv rukou, zkřikl radostně:

„Sláva Bohu! Pomoc! Naši jsou tu! Pomoc!“ A skutečně! Zdola se ozýval válečný pokřik český. Na věži naslouchali s velikým napjetím, jsouce rozčileni, nevěříce ani svému sluchu. Jan vyběhnuv za dědem letěl teď zase zrovna po schodech dolů do jizby žen ohlásit, co se stalo, a pak k matce Vítově, to že jistě Vít šťastně se dostal ze tvrze a přivedl pomoc.

X.

Bylo tomu tak. Vít, když Braniboři hnali české sedláky na tvrz, přimísil se k nim v šeru a s nimi se pak dostal ze tvrze a šťastně ven. Dále pak prchnouti bylo za té vřavy a toho zmatku již snáze. Bez větších obtíží dostal se z německého tábora, a to tím spíše, poněvadž husté šero noční zaslono všecku krajinu. Ušhal nocí dál a jsa krajiny znalý, nezbloudil. Nic nedbal deště a vichru. Cesta byla ovšem zlá. Nohy se mu klouzaly a vázly v blátě, nejednou klopytl a k zemi poklesl. Od namáhavé a rychlé chůze se až zpotil, a pak už mu ani dech nestačil. Už i v boku ho píchalo. Musil chtěj nechtěj se zastavit, aby si odpočinul. Sotva že si však vydechl, při čemž se ještě bedlivě rozhlížel, aby nezbloudil, a hned se dal opět do kroku. K ránu dostal se na cestu do Mýta a tu setkal se s oddělením českého vojska, jež pronásledovalo u Mýta poražené Branibory. Oddělení to jinam mířilo, nevědouc, že značný houf Braniborů je na Chlumku tvrzi. Když Vít vše vypověděl, dali se ihned na pochod. Jeden z jezdců vzal chlapce únavou klesajícího na koně. Tak dorazili v čas. Boj byl tuhý, a Braniboři bránili se zoufale, ne však dlouho. Mnoho jich tu padlo, nejednen také ocitl se v plamelech, které chystali obleženým. Rozzuření Čechové jich tam několik hodili. Sedláci, pojednou osvobození, oheň uhasili nebo rozmetali. Když nastala noc, hořely jen na tvrzišti ohně táborové, kolem nichž se

kupili čeští bojovníci. Obležení zůstali tu noc ještě ve věži. Ale jak se s podsebití a okének dolů nahýbali, jak radostně na osvoboditele volali, zvláště vdova šafářka na svého statného syna a Jeník na svého druha! I starý vladyka s věže Vítovi děkoval.

Druhého dne ráno zřídili si obležení pomocí osvoboditelů hrubý můstek s věže do vypáleného stavení a tudy sestoupili. Jak objala matka synka svého, jak si Jan s Vítem stiskli ruce!

„Ale Klusáčka mně vzali ti lupiči.“

„Ba ne, tu je!“ zvolal Vít a vedl Jana ke koním, které tu Braniboři ve zmatku prchající nechali. Klusáček vesele zařičel, když pána svého uviděl. Vladyka chlumecký utrpěl sice velikou škodu, ale starý otec se přece zachránil i s vnukem, zachrániv také život mnoha jiným a jmění mnohých sousedů. To poctivého starce těšilo nejvíce.

„To všecko s pomocí boží zase znovu vystavíme!“ děl, ukázav po spáleništi. „Jen když jsou ti cizozemci potřeni!“

Radost jeho byla tím větší, když uslyšel, jaká byla jejich porážka, a že syn jeho, vladyka Zdislav v bitvě té znamenitě bojoval a že co nevidět se domů vrátí. Nyní že honí ještě Branibory jinou stranou. Druhého dne bojovníci čeští dále odtáhli, zanechavše tu několik svých druhů na pomoc a na stráž. Chlumečtí dali se ihned do díla a jali se zřizovati zatímní byt. Brzo také potom vrátili se vesničané a sousedé, kteří pohnutě děkovali starému vladykovi, že jim zachrá-

nil ženy, dcery, děti, staré otce i jmění. On však díky nepřijímal a pravil:

„Nejprv Pánu Bohu děkujte a pak tomuto statečnému chlapci!“

I děkovali mu, a zachráněné paní podělily ho mnohými dary. Ale Víta nejvíce těšilo, že byl s ním strýc vladyka spokojen a že se mohl vděčným prokázati jemu i Janovi, bez nichž by byla matka zůstala ve dvoře, jsouc čeládkou opuštěna, a byla by padla do rukou Braniborů.

Za týden vrátil se vladyka Zdislav. Přivezl si mnoho kořisti, již vzal poraženým Braniborům, zvláště pak ne jeden znamenitý a vzácný kus zbraně. Shledání bylo radostné, ale také smutné, když viděl zpoustu své tvrze.

„Však už nás nebudou déle týrati, a Ottovi se nepodaří, co zamýšlel,“ oznamoval vladyka. „Porážky, jež utrpěly jeho houfy, donutily ho, aby s námi vyjednával. Změkl. Cizozemce musí on sám ze země vypověděti. Jinak povedeme válku dále.“

Je známo, že Otta povolil. Počátkem příštího roku, bylo to ani ne čtvrt léta po tom, co se toto na Chlumku tvrzi zběhlo, musili všichni cizozemci do tří dnů z českého království.

Po nich přišel do země jiný hořký host: hlad a pak mor; než do roka i tatq metla boží odvrácena, a když roku 1283 mladý králevic Václav do svého království českého se vracel, bylo po veškeré nouzi a po všem hoři. Tou dobou stála již zase tvrz na Chlumku jako

nová. Stavení tvrzní či palác bylo téměř od základu znovu vystavěno, a červená, cihlová střecha jeho rděla se do daleka, odrážejíc se jasně od tmavé zeleni lesa v pozadí. Mocná věž byla také opravena. Jen černé stopy čmoudu a dýmu zůstaly na jejím zdivu. Nechalť je vladyka, aby svědčily, co mohutná ta stavba zkusila a jak se osvědčila v době největšího nebezpečení. Starý vladyka spokojeně si zase hladil bílé kníry své, když na tvrz a zvláště na mocnou věž se zahleděl. Ale ještě větší radost měl ze vnuka svého, jenž vospíval ve statečného mládence. Nejednou také stařec pochvaloval věrného jeho druha Víta, když vypravoval o zuřivých Braniborech, jak obléhali Chlumek tvrz.